

Tekenen om af te rekenen met het verleden...

Van vader op zoon

Op 14 april aanstaande viert Henri Kichka zijn 91ste verjaardag. In zijn appartement in Brussel leeft hij omringd door foto's van zijn kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen. Henri is een overlevende van de Shoah. Hij verloor zijn familie door de deportaties van de Joden in België. Hij is 14 jaar oud wanneer de naziterreur zijn dagelijkse leven verwoest. In mei 1940 vluchten zijn ouders met hem en zijn twee zussen naar Frankrijk. Na een aantal interneringen in de vluchtelingenkampen in Agde en in Rivesaltes komen ze terug naar België, waar ze tijdens de grote razzia van 3 september 1942 door de Gestapo worden opgepakt. Na een acht dagen durende opsluiting in de Kazerne

Dossin te Mechelen worden ze op 12 september 1942 naar Auschwitz gedeporteerd met het IXde konvooi dat 1000 mensen telt, waaronder 228 kinderen. Kichka's moeder en zijn twee zussen zullen onmiddellijk bij aankomst in Auschwitz vergast en verbrand worden. Zijn vader en hijzelf zullen gedurende de 33 komende maanden in verschillende werkkampen verblijven: Sakrau, Klein-Mangersdorf, Tarnowitz, Sint-Annaberg, Shoppinitz, Blechhammer (Auschwitz IV). Zij worden mee gedreven met de Dodenmarsen naar Groß-Rosen en Buchenwald waar ze op 11 april 1945 bevrijd zullen worden. Jammer genoeg zal de vader van Henri dit niet overleven. Op 5 mei 1945 wordt

Henri Kichka verloor zijn jeugd en zijn passie voor tekenen door de deportatie in 1942. Sinds jaren getuigt hij in scholen waar hij zijn verhaal doet aan de jongeren om hen te waarschuwen voor de gevaren van extreem gedrag

Henri gerepatriëerd, maar hij zal eerst een maand gehospitaliseerd worden en daarna nog 16 maanden verblijven in een sanatorium. Eens hij door de dokters ontslagen wordt, brengt hij nog eens een jaar door in een weeshuis. Henri raakt er goed bevriend met een andere Belg. Samen besluiten ze een nieuw leven te beginnen en delen samen een appartementje. Na een tijd ontmoet Henri het meisje dat zijn vrouw zal worden en met wie hij vier kinderen zal hebben. Maar ook op dat vlak blijft hij niet gespaard: hij zal twee van zijn kinderen verliezen op jonge leeftijd. Maar hij blijft overeind, is sterk, verzet zich tegen het grijze en zwarte en kijkt naar de schoonheid dat het leven hem te bieden heeft.

Sinds zijn prille jeugd houdt Henri zich bezig met tekenen. Hij herinnert zich een van zijn eerste tekeningetjes: Sneeuwwitje en de zeven Dwergen, hij was 5 of 6 jaar oud. Hij kijkt naar de leven rond hem en tekent wat hij ziet. Met zijn potlooden kopieert Henri wat de wereld hem toont. De Tweede Wereldoorlog ontnemt hem niet

Henri Kichka probeerde zijn herinneringen vast te leggen in zijn ontelbare potloodtekeningen. Later zou hij zijn verhaal ook neerschrijven

Later begint Henri ook te schilderen met kleur en goudkleur. Zijn donkere herinneringen zetten zich om in een rijke verbeelding waarbij symbolen en figuren tussen elkaar bewegen

enkel het recht op een normaal leven, maar ontzegt hem ook de mogelijkheid zijn passie verder te ontwikkelen. Hij vertelt een van de ontelbare wrede momenten die hij meemaakte en die het absoluut ondenkbaar maakten om in de kampen te schrijven of te tekenen: korte tijd na zijn aankomst in een van de kampen kreeg hij van een SS'er zulke harde klap in het aangezicht dat zijn bril in stukken op de grond viel. Maar Henri heeft 33 maanden lang alles goed gade geslagen, goed opgeslagen, en bij zijn terugkeer begint hij al zijn herinneringen uit te tekenen. Hij herinnert zich dat hij de zieken van het sanatorium lachkrampen bezorgde met een tekening van Hitler met een nachtemmer op het hoofd. Wanneer het leven stilaan weer op gang komt, probeert hij het oude hoofdstuk af te sluiten, maar de beelden blijven komen. Zijn familie breidt uit, Henri is een gelukkig man en bouwt aan zijn eigen toekomst en die van zijn dierbaren. Toch blijven de beelden toestromen. En Henri tekent: de kinderen die hij gezien heeft in de kampen, de Joodse

man die hij gekend heeft, de mensen die hij tegenkwam in de hel. Hij tekent in zwart en grijs, in potlood, alsof hij het donkere dat hij weigert te zien in de wereld enkel in zijn tekeningen bestaat en vloeit uit de punten van zijn potlooden. De tekeningen worden talrijker.

Henri begint ook zijn verhalen te delen met zijn naasten. Uiteindelijk besluit hij getuige te zijn voor de jeugd: hij bezoekt scholen en vertelt de jongeren wat hij beleefd heeft, waarschuwt hen voor de gevaren die schuilen in extreem gedrag. Op een dag vraagt een jongere hem of het niet ongelooflijk moeilijk voor hem is om steeds weer die jaren te herbeleven doorheen zijn getuigenissen. Henri antwoordt hem dat net het tegenovergestelde gebeurt: door het delen van zijn herinneringen wordt ook zijn last gedeeld met hen die naar hem luisteren. Daarom zal hij in 2005 zijn verhaal neerschrijven in het boek *Une adolescence perdue dans la nuit des camps*. De tekeningen beginnen stilaan te veranderen. Henri gaat verder dan zijn herinnerin-

gen; hij creëert zijn eigen beelden nu. Hij gebruikt meer en meer kleur in tekeningen waarin symbolen, geometrische vormen en ineenlopende figuren de hoofdrol spelen. Hij gebruikt goudkleur in zijn schilderijen, het leven licht hem toe. Zijn zoon Michel die in Israël woont, is intussen een beroemd tekenaar. Hij wordt een van de beste politieke cartoonisten van deze tijd genoemd. In 2012 verschijnt van hem het stripboek *2e Génération, ce que je n'ai pas dit à mon père*. Henri toont met grote fierheid een hele kast vol tekeningen, maar wanneer hij de foto's van zijn laatst geboren achterkleinkind toont, krijgen zijn woorden aan het begin van dit gesprek hun volle betekenis: 'Het feit dat ik vandaag tientallen kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen heb, is de grootste hak die ik de nazi's ooit kon zetten.'

Georges Boschloos
vzw Auschwitz in Gedachtenis